

Debrecen 1869
67-73. n. sz.
a hírből

53, 54. n. sz.
hírből

1869.

44. szám.

Kedd, augusztus 31.

Előfizetési árak:

Helyben

Félévre 6 frt.
Három hónapra 5 „

Postán küldve:

Félévre 7 frt.
5 hónapra 5 „ 50 kr.

Egyes szám
10 kr.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden közlemény Főpiacz Vecsegház földszíjén a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 5 kr.
Terjedelmes és többszöri hirdetés alkusz szerint
Ngiltér: 15 kr. soronként.
Helyegdíj: minden beiratásért külön 30 kr.

Előfizethetni helyben: **Telegr. K. Lajos és Csáthy Károly** könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. Egyébütt a postahivatalok útján.

Politikai napi szemle.

— Károly román fejedelem visszaérkezett fővárosába, honnan f. hó 14-én távozott el, hogy az orosz császári családot a Krimben meglátogassa. Ugylátszik e látogatás mintegy kárpótlás akart lenni a khediva szándékolt, de különféle tekintetekből elmaradt látogatásáért. A khediva nem jelent meg, de eljött Károly fejedelem, s így a minden oroszok uralkodójának meg volt azon elégtétele, hogy a porta egy vazallját udvaránál láthatta. Azon okok, melyek a román fejedelemet a livádiai utazásra indították, igen könnyen eltalálhatók. Neki gyámolra van szüksége, s azt Oroszországban keresi, és ezt a román politika alapelve, s a Hohenzollernnek szivvonzalma szerint cselekszi. Hogy Károly fejedelem maga menyit foglalkozik személyesen politikával, e felől nincs tudomásunk, de azt lehet sejtenuünk, hogy tétlen óráiban, s ilyen ideje sok van, a jövőbeli önállóság édes álmai lengik körül. Bratiano megbukott, de a korona, melylyel ő a fiatal fejedelem fejét megzavarta, még most is kápráztatja csillogó fényével annak szeméit. Károly fejedelem sokkal hosszabb ideig tűrte el Bratiano fondorlatait, mintsem azt lehetne felőle remélni, hogy ő örökre a porta hü alattvalója akar maradni. Eddig ugyan még mit sem tett, hogy az europai khedive nevé kiérdemelje, de a harezi készülődéseket nem csak, hogy türi országában, s azokat tekintélye s őltalma alá veszi, hanem folytatja is Milehet ezeknek más célja, ha csak a portától elszakadás nem?

De nem csupán önállósítani akarja magát a kis Románia, hanem ugylátszik más céljai is vannak, melyek leginkább eltalálhatók azon ellenséges hangulatból, mely a fejedelemségeken az utóbbi időkben Magyarországon oly gyakran nyilvánul. A bukaresti ábrándozók egy oly dunai fejedelemségről almodoznak, melynek határát a Tisza képezné, s e trónra természetesen orosz herceg lépne. Az orosz politika örökölt, mint senki másé, s épen olybá vehető az, mint családi betegség, mely apáról fiúra, s így tovább száll. Az orosz politika fondorkodásai a családi hagyomány szerint nem csak Törökország, hanem az osztrák-magyar birodalom ellen is vannak intézve.

Ez valóban nem csekély fontossággal bír reánk nézve, miután nem lehet felednünk, hogy azon elkeseredettségek, melylyel Bukarestben Magyarország iránt vannak, a Neva partjáról szittatják, s nem egyéb az mint az orosz ellenséges érzületnek az osztrák-magyar-birodalom elleni kifejezése. Oroszország még nem felejtette el Ausztria magatartását a krimi háboruban, s nem is fogja elfelejteni soha, sem azon politikáját, mely a török birodalom fenmaradását minden áron elősegíteni célozza. A baj tehát bennünket nem a kis Ro-

mániától, hanem ennek háta megett az orosz colosstól fenyeget. Károly fejedelem ép oly kevéssé fog háborút indítani Magyarországon ellen, mint a leuchtenbergi hercegnőt nőül venni; mindazonáltal nem fog ártani egy kis elővigyázat e köpenyül használt államoecska ellenében, mert a köpeny lehullásával igen megeshetik, hogy éjszak óriás medvéjével találánánk szembe magunkat.

Lapunk legközelebbi számában a vezércikkben „közvélemény“ helyett hibásan áll: közlélemény; mit is helyreigazítunk.

Ujdonságok.

□ Debreczen és M.-Pécs közti országútnak kavicssal való töltésén erélyesen dolgoznak, már csaknem fele útján vannak de a mily erélyesen munkálkodnak a töltés javításán, épen oly hanyagság mutatkozik a fák szaporításánál, mert a kiszáradt fák helyei ujabbán nem ültetettek be, s ha egy két új ültetvényt lehet is látni, az derékban el van törve, ily körülmények közt pedig az egykor oly szépen zöldelő két fa sor egynehány év múlva semmivé lesz, hogy tehát ez be ne következzék, idejében felhívjuk a hatóság figyelmét.

— A szerbtövisből nagyobbára megtisztítottak legelőink; azonban nagy foltookban borítja legelőinket a gerlice tövis is, mirol úgy értesültünk, hogy semmi jószág sem eszi. Jó lenne ha e tekintetben is hasonló erélyes intézkedés tétetnék a kiirtásra nézve. Még tán az idén is lehetne valamit tenni e tárgyban.

— Czegléd utcán a kútnál esténként 9 órától kezdve a kutrjáró eselések és inasok oly éktelen lármát követnek el, hogy a közel lakók nem is tudnak nyugodtan aludni. Ismételve kérjük a kutknáli hancurozások megakadályozását.

— A Fiuméba városunkból utazók tegnap este és ma délben indultak meg. A mint tudjuk ezek egy része igen érdekes kirándulásokat fog tenni az olasz félszigetre. Ugy ez utazás egyes részleteiről, valamint a fiumei eleményekről avatott tollak által fogjuk tudósítani olvasóinkat.

— Több vidéki ismerősünk által felkértünk azon hiány felemlítésére, mely leginkább a vásárok alkalmával a vendéglői szállásokban mutatkozik. A midőn ezt megemlítjük, egyszersmind felhívjuk a városi előljáróság figyelmét a város tulajdonához tartozó szállodák valamelyikének minél előbb való felépítésére. Ez által az említett hiányon is segítve leend, s a város is több jövedelmet huzhat a felépített szállodából, mint a jelenlegiből; s ezt annyival inkább kellene mielőbb eszközölni, mert a „Bika“ szomszédsá-

gában megvett két ház is tudunkkal épen a szálloda kiépítése céljából vásároltatott.

— Kovács Sándor ügyvéd urtól felvilágosítás cím alatt egy cikket vettünk a lapunk 32-dik számában fölemlített esetről, miszerint a summás tárgyalásról, több ügyvéd — mint a kiknek jegyök nem volt — kiutasított. Sajnáljuk, hogy az egész cikket nem közölhetjük lapunk szűk tere miatt, de nem tartjuk azt czáfolatnak, hanem a tény megtörténte igazolásának. Az, hogy a summás bíróság egy személy, s így elnöke nincs is, nem czáfolat; s az, ki beküldte ama cikket, ha nem törvénytudó, még érdekeletlenebb szemlélő lehetett és a bíró-helyettes mellett működött tollnokot könnyen vélhetette bírótársnak. Egyébiránt Kovács Sándor ügyvéd ur is a törvény (?) holt betűjéhez ragaszkodásnak tartván amaz eljárást, a helyi viszonyok szempontjából: felvilágosításával a dolgot megtörténtét, s helytelenségét el nem hárrithatja.

De meg a törvényben jegyről nincs is szó; az ügyrendtartás pedig nem törvény. Sőt ha ezt törvényes szabálynak elfogadjuk is: miért nem értesített arról a közönség, hogy van már jegyekről gondoskodva, s hol lehet azokhoz jutni? A nyilvánosság és a közönség érdekei irányában nagyobb figyelmet kérünk.

— Tanító és disznópásztor. A napokban volt alkalmunk beszélni az ondódi pusztán egy emberrel, ki feltűnt előttünk értelmiségénél fogva azon helyzethez képest, melyben találtuk. Tudniillik egy sertésnyáját legeltetett. Kérdezősködvén ismerőitől utána, azon választ nyertük, hogy ezen tanult ember télen át a tanyákon gyermekeket szokott oktatni olcsó pénzért és pedig tanítása igen sikeres; nyáron azonban nem akadván elég tanítványa, rendesen disznónyáját legeltet. E kettős pásztorkodási mesterséget már több évtized óta gyakorolja, s neve a pusztai lakosok előtt: a tudós János bácsi!

— A debreczeni ref. leányfőtanoda közvizsgálója tegnap délelőtt tartatott meg kitünő sikerrel. A tanítványok alapos készütség, értelmes előadás, helyes hanghordozás által tüntek ki. Az intézetet vezető Valkó Károlyné asszonyon kívül megemlítést érdemel még t. Örvényi Vilmos és Gulyás Lajos tanáruk szorgalma és helyes tanítási módszere: Ugy az előljáróság, mint a szülék igen megelégedve távoztak el.

□ A debreczeni ügyvédegylet választmányja legközelebb több rendbeli szakkönyvet szerzett, s helyezett a könyvtárba. Erről az egylet t. tagjait azzal van szerencsém értesíteni, hogy azon könyveket a szabályok szerint már használhatják. Debreczen, 1869. aug. 24. Kovács Sándor titkár.

MUTATVÁNY.

„Adalék Debreczen város történetéhez“
czimű dolgozatból.

(Vége.)

VIII.

Régen tul van már e város, a műveltség kezdetleges fokán. — Nemesak Hortobágy pusztáján elterülő báránynyájairól, juhásza, pásztordalairól és taligásairól ismeretes e hely. — Nemesak kenyér- béles- és perecsütőinek készítményeiről, s országos híres szalonna, kolbász, sódor és szappan termeléséről nevezetes e város. Kereskedelmi piacza, a magyar alföldnek legkeresettebb helye. — Országos vásárai pedig, nemesak Magyar- és Erdélyország, de idegen országok lakói által is sűrűen látogattatnak.

De ez még, mind nem érdeme e városnak. Ezen a magyar alföld rónáinak kellő közepén épült nagy magyar városnak, nincsen ugyan sem termésköve, sem folyóvíze (két oly attributum, a mely, nélkülözhetlen kelléke minden jelentékeny városnak). De mindezek dacára, gyalogjárdáit téglával, nagy utcáit részint fakoczkalapokkal, részint gránitkövekkel költségesen kiburkoltatta. — Van csinos fordítottéte egy a városban, mind a tözsomszédságban fekvő nagyerdőn. Élvezhető ivóvíz hiányán azáltal segített, hogy a város utcáin számszerint husz artézi kútból szolgáltatja polgárainak a legjobb ivó-vizet. — Utcáin az éj sötétét, légszeszszel világító lámpák derítik fel.

Van roppant áldozattal létrehozott, s a házban csaknem páratlan szépségű magyar színháza.

A polgárság a hasznos könyvek, és hazai hírlapok olvasásában élvezetét találja. Nyilvános társalgás és eszmecsere végett, három casinót tart fel. — Részvények utján takarékpénztárt, iparbankot, gőzmalom, cukorgyárt, zenedét, lövés- és tornász-egyletet alakított.

A nemes és finom gyümölcstermesztésben, melynek eredete, a külföldi akadémiaokról nemes magvakat, és oltóágakat magokkal hazahozó tanuló ifjaknak köszönhető. — jelenleg a kertészeti társulat által buzdítottatik.

Inségre jutott szükölködő polgárai ápolása végett ispotály nével jótékony intézetet; a betegségekben sinlődő szegény ügyefogyottak számára közkórházat, a szállásoló katonaság részére költséges kaszárnyát, és katonai kórházat, áldozattal tart fel a város.

Az országos gazdasági intézetnek — átértve a város ennek nagy jelentőségét — részint hazafiúi adománykép, részint előnyös feltétel alatt haszonbérben, terjedelmes földet adott által. — A löversenynek évenként itt megtarthatása végett jelentékeny tért és épületeket adományozott.

Sétaterei, a város különböző utcáin, s mutató nép kertjei a finnyásabb izlést is kielégíteni képesek. Az emlékkert pedig, mely a hazafiúi nagyobb szerű tettek s a haza körül érdemeket szerzett férfiak neveinek megörökítése végett rendez-

TÁRCZA.

Az Alföldy család.

(Beszély.)

(Folytatás.)

1819. február 5.

Atyám szobájából jövök. Tehát mégis maradt fenn számomra az örömmérséknek legkisebb szikrája?

Egy eddig még nem érzett gyönyör fogja át egész lelkemet. Mily boldogság egy kérelhetlen zsarnoknak hitt atya ajkairól az engesztelődés arany ígét, az atyai szeretet bizalmas szavait hallani!

Igy szólott hozzám: „Édes fiam, egy időtől fogva érett ifjuhoz illő komolyság látszik arczodon, rend pontosság és szelidült kedély tükröződik minden tetteidben. Ez engemet kimondhatlan öröme gerjeszt, kivált mióta tudom, hogy Virág Juliát, (oh! midőn e nevet említé, egészen meg-rázkódtam) ki, mind rangod, mind műveltségre nézve, távol áll tőled, de, ezenkívül, egy ledönt-hetlen, előtted még ismeretlen válaszfal zár el benneteket egymástól, feledni kezded. Tudom, miképp rabolta ki lelked kincseit. És ez legyen tanuságul arra, egy némben ledér viseletel mily könnyen megtörheti a férfiúi jellem és erény finom rugóit, ha a szív lázliktetésének tulsulyt adunk a hideg ész józan tanácsa felett. Azért röviden intlek: légy vigyázó jövőre!

Kimondhatlanul jól esik fájó sebemre az őszinte szavakban nyilatkozó atyai szeretet.

tetett, már magánál a szent eszménél fogva is, dicső és nagyszerű.

Jelenleg élő derék fiait nem említve, a multból csak Csokonait, Fazekas Mihályt és Diószegi Sámuel-t, e két utóbbit mint a magyar fűvésztudományok — maig is példátlan remekü — kidolgozói hozom fel.

A népnevelésre a városi hatóság mindig kiváló gondot fordított. — Kisdődödök, elemi és polgári iskolák, a jelen kor kívánatahoz képest a legjobban rendezvék.

Van kereskedelmi iskolája 4 osztálylyal. Az ingyenesiskoláztatás nagyszerű eszméjének megtestesítése által pedig nemesak az összes hazának érteimiségét lepte meg a h. h. kebelbeli egyház kedvesen, de mi fő, ezáltal sok, eddig — a szegénység miatt — iskolázatlan maradt gyermeket nyert meg a művelődésnek s a polgárisultásnak. Van szép könyvnyomdaja.

A helybeli főtanodában a főgymnasium tulnépes s abban a tudományok szakavatott tanárok által a lehető legjobban adatnak elő. Tanító képezdése szintén dicséretre méltó. A felsőbb tudományok a legjobb hírből álló akademiái tanárok által tanítottatnak. A főiskolai tanuló ifjuság szeleme a legjobb; és hogy az ifjuságnak nemesak esze, de izlése és szive is művelt, tanusítja azt jeles énekkara, mely a városi nép izlésének fejlesztésére s szive érzéseinek nemesítésére igen nagy tényező. — Tanusítja továbbá a kebelében régtől fogva alakult tüzoltó társulat, mely már igen sokszor mondhatlan hasznot okozott, a tüzvész által sanyargatott városi polgárságnak. Ezekhez számítható ugyancsak a tanuló ifjak önképző- és olvasó-egylete.

De ha ily sok tekintetben mutathatja fel e város polgársága a műveltséghez való ragaszkodását, bizonyára vallásosságát sem mellőzi el külsőkben is tanusítani.

Az egy lélekemelő látvány, mint tódul a nép vasár- és ünnepnapokon isten házába, hogy köznapok között elfáult érzéseit, buzgó éneklés s az ur igéjének hallása által nemesítse.

Valóban megbató az, midőn 3—4 ezer torok áhitattal éneklé Dávid zsoltárát, s azon dicséreteteket, melyeket Lengyel József, Nagy István és Keresztesi József stb. ily czélelől készítették. — Mind remekei azok az egyházi énekköltészetnek, magasztosok egy gondolatban, mint kifejezésben.

És berekesztésül épen azon dicséretnek közül idézem fel én alkalomszerűleg a nagyemlékü Lengyel József által készített ime sorokat:

Azon összes népen, mely e helyre telepedett,
Könyörülj ur isten! bővítsd rajta kegyelmedet!
Aldd meg nagyjait, kicsinyeit!
Mind köz-, mind tanácsos-rendeit!
Töröld el a sírók könykeit!

Vigyázz e hazára, hab közt bánykóló hajódra,
Vigyázz királyunkra, minden előjáróinkra!
Kikötöl népedt egy legeltessék,
Hogy az igazság és békecség
Egymást csókolva ölelhessék!

Sz.

Fővárosi értesítő.

* Az országos dalár-egyesület tíz db. aranyat tűzött ki negyven soros megzenésítendő költeményre; azonban a beküldött 29 pályázott darab közül a díj oda ítélésére egy sem tartatván érdemesnek, a pályázati határidő még egy hóval megtoldatik.

* Az „Ellenőr“ írja: Említettük már, hogy a régi színházterem egy ideiglenes bazárt építenek. Ennek ügye ismét szőnyegre került a város közgyűlésén, mert ki volt kötve, hogy vasból építsék, holott fából és téglából kezdék építeni. Simon Florent felszólalt, hogy az építőköt kényszeríteni kell a feltételek megtartására, továbbá vizsgáltsák meg, kik hitelesíték-e annak idejében a közgyűlés jegyzőkönyvét, mely a bazár építéséről szól. Elfogadják s az ügy megvizsgálására több közt Simon Florentet is kijelölik. A következő közgyűlésen az említett szöszölő jelenti, hogy ő a vizsgálatban részt nem vehet, — mert mint csak most tudja, a jegyzőkönyvet ő is aláírta tehát a vizsgálat ellene, az indítványozó ellen is meg van indítva. Lett nagy kaczagás; hogy is ne, midőn Pestváros ügyeit egy intézik, hogy meg a képviselők némelyike még annyi figyelmet sem tanusít, hogy legalább tudná mit ir alá!

— P e s t e n, az aug. 30-ki esküdtzéki tárgyaláson Sirakovics József, a „Slovenszke Novini“ szerkesztője fölmentetett, ki is Nyitra megye részéről azért vádoltatott, hogy lapja egy számában azt írta, mikép a hivatalnokok és az egész nemes leique gonoszságokat követtek el. Mentsége volt: hogy személyek nem voltak megnevezve.

* Budán consortium alakult a várhegyre új gözsiklonak s azzal kapcsolatban egy új tunnellnek készítése végett.

Pesti röppentyük.

(Aug. 29-én.)

A magyar delegációt bezzeg megeziróghatja közös hadügyér Kuhn generális, mert rendes költségvetését végig tárgyalván, a többség mindent rendben talált s ki oppositíót képezett volna, nem akadt olyan halandó.

Azt gondolják ezek a jó delegatus urak, hogy mihelyt azt a tömérdek sok pénzt megszavazzák, már akkor mindjárt „ehetünk, ihatunk, és alhatunk“ nyugodtan s nem kell holmi köningráti katasztróftól tartanunk.

Bizony pedig annyi tenger sok pénzt megszavazgatnak ágyukra és lélmungra, azon akár szinaranyból is öntethetnek ágyukat, de a katasztróftól mindannyiszor kemoyan remeghetünk, valahányszor a vészlellegek tornyosulnak és pedig mindaddig, míg egy kis korszerű és üdvös reform nem hozatik be a hadseregünél, oly reform, melynek alapja a nemzeti lelkesedés! Mert bizony, amelyek agarat bottal kergetik a nyul után, azzal ugyan ohajtott célunkat soha sem érjük el!

A tyuk is talál néha gyöngyire!
Petrovay Ákos delegatus ur is fejére talált

tönyeül használtatik fel! Ugy tetszik nekem, mint-ha sűrű fátyolt látnék szemem világa előtt, vagy chinai fal vékony résein keresztül megtörőve jutna földünkre a nap melegítő és világító ereje, — midőn e szót: „barát“ illetetlen ajkáról, hazug értelmében, vagy érdemtelenekre hallom pazaroltatni. — Emberek, emberek! Ti könnyen oda vetitek e szót a gondolkodó lélek elébe, — nem vélték, hogy annak hazug értelme az igaz kebelben fenakad, mint tengerbe vetett kavics az éhes hal gyomrában?!

Amott egy oroszlan, ember képiben, tanácskozásra gyűjti az állatok seregét: hogy gyöngye husaikból jól lakják; emitt egy kígyó, ember képiben, közös védelem színe alatt kiesálja lyukából társát: hogy üldözje elől maga buván abba, áldozatul ejtött hiszékeny társa véreből magába tüperőt szívhasson; amott az önzés, részvét képiben, fogyláló hideg miatt meredező társának takaróját igazgatja: hogy saját borét a fagyhalál ellen biztosítsa; emitt egy ifju lelkiismeretes felügyelet ajánl távollevő bajtársának kedvese szerelme megóvására, s a leány szerelmét saját szívére játsza!

(Folyt. köv.)

... De micsoda levél hever itt asztalomon? Ez Szirtfoki Kálmánnak, az álbarátnak írása! Épen jókor. Ugyanis készen van tervem, miszerint, ha másképp nem atyám segítségével, ki részvétet látszik lenni sorsom iránt, a hitszegő leányt, s az ezt elámitott hitszegő barátot, egyszerre megboszuljam. Barlangjában lepém meg az oroszlant; ide hagyandom Pestet egy darab időre, hogy Szirtfoki koholt irományait s az ármányos lelkek fekete jellemét felmutassam a világ ítélő széke előtt!

De mi vagy te: világ? ... Egy örökmozgony a változatosság gyilkos gőzkörében, melynek világánál, a megsemmisülés romjain, új élet születik: hogy meghaljon; egy önmozgony, — automate — melynek kerekeit az önzés epéje és a telhetlenség mérges kehelete hajtják: hogy gyors rohamokban a hajtógép gyöngye alkatrészei kihulljanak; kelepeze nyelvű borbély süanecz, ki eszeségével igyekszik enyhíteni a nyuzott hőr sajtó fájdalmait; kávésnémike, ki hazug híreket perget a nép közé: hogy soványkeserű italanak vevot szerezzen!

És én balga, a világra hivatkozom!
De lássuk, mit írhat az áruló barát?

V... február 1. 1819.

„Édes Barátom!“
„Kedves Gusztim!“
Ah így sziszegnek a kígyók, midőn követ funak; tudtam, hogy az első szó is tör leand, melynek hegyére illesztett mérge szívverembe szíváro-g. — Barát, barát! Mily könnyű e szót kimondani, mily édes valódi jelentőségét érezni, de mily nehéz valódi értelmét az életbe átültetni! és mily leverő látni, hogy e szó csalárd érzelmek gonyöl-

Debrecen 1869
67-73. n. sz.
a hírből

53, 54. n. sz.
hírből

a szegnek, mikor azt a kérdést intézte a hadügy-ministeriumhoz, hogy a nyugdíjalap, melynek föladata volt, a nyugdíjak terheit az állam vállairól leemelni, megvan-e? és hogy a tisztek előléptetésénél levonni szokott összegek a nyugdíjalap növelésére vagy valamely más czélra fordíthatnak-e?

Benedekhez szállott a delegátus ur, ki azonnal állott is elébe, mondván, hogy ok, mi csürés-csavarás, de a nyugdíjalapról semmi tndomással nem bírnak.

És mi történt?

Megszomorodtak a delegátus urak?

Nem!

Jót nevettek, hogy a nyugdíjalapot valahol a „strázsamester kutya” nyelte el, mint sok más pénzalapot s azzal — a gyűlés feloszlott. . . .

Hol vagy sáfár! . . . Adj számot a te sáfárságodról!

Belföld.

* A gyulafehérvári polgármester a pápa által a sz. Gergely-rend lovagjai közé emeltetett; legérdekesebb a dologban az, hogy a ki-tüntetett egyén, ki a kath. vallás körül érdemesültek számára alapított rendbe soroztatik — tös-gyökere vastagnyaku kálvinista.

* A Szilágyságban, a felhőszakadás folytán kiáradt Kraszna iszonyu károkat okozott. Házakat rontott össze, barmokat, sőt embereket is elsepert.

* Baranyában Koroson, a ref. lelkész lakudvarán, egy, ez előtt 8 évvel leszurt sima szőlővenyigéből lett tön 920 fűrt van.

* Tétényen f. hó 29-én Pestmegye tiszti ügyésze Mocsár Ferencz, pisztolylövéssel véget vetett életének. Özevgyet és hat árva hagyott hátra. Mint mondják, zilált anyagi viszonyok kényseríték e kétségbeesett tett elkövetésére.

* Nagyváradon az „ifjusági kör” tagjai jótékony czélú mikedvelői előadást terveznek. Szindarabok is vannak már választva, név szerint: „Tűz a zárdában”, „Süketnek kell lennie” és „Hűség próbjája” című vígjátékok.

* Békés aug. 28. Timár J. igazgató vezérlete alatt színtársulat érkezett hozzánk, vagy 30. előadást fog tartani, lesz tehát élvezet, ha ugyan lesz, mely a mindennapiságból kivészen bennünket. Békésy Gyula debreczeni születésű iskolaigazgatókat emlegetik az 5-6. osztály, megválasztandó tanárul, ki is csak nyereség lenne iskolának. — A Körös a sok esőzés által megáradt a széleken, és sok kárt tett, már azonban apadóban van. — Még nálunk is malkodik azon rossz szokás, hogy a Körösben kendert áztatnak, a mi aztán kellemetlen büzt csinál. Majd tán valamikor segítnék ezen is.

S. N.
Ministeri bizottság tartott kutatást Váczon Pintér Bálint-nál, Asztalosnak ott hagyott ládája iránt, a mit azonban Pintér már Krajovába küldött. Ugyanakkor több házmotózás is történt Asztalos egy leveléért. Sok napdíjba került a megtalált semmi!

Külföld.

= Primnek, a Spanyol minister elnöknek Párisba érkezte, a legkülönbözőbb találgatásokra adott alkalmat. Leginkább azon hiedelem van elterjedve, hogy Prim vizsgáldók, miképen fogadtatnék a fraezia udvarnál Serranonak, a jelenlegi kormányzóknak a spanyol trónra netalán történhető emelítése. Madridi távirati tudósítások szerint a de la Torre herceg trónjelöltsége jelenleg több oldalról erőlyesen szorgalmaztatik. A „Gaulois” szerint a kormányzó minden monarchicuspárt szavazatára számolhat, sőt még azt is állítja, hogy a köztársasági párt is leginkább bele fogja egyezni Serrano megválasztásába.

= Mexicoból jött hírek szerint ott nagy számú előkelő polgár, valamint több ott lakó európai azon gyamra, hogy Juarez meggyilkolása és a város kirablása összeküldtek, elfogattak és bebörtönöztettek. Az elfogattak az egyesületi államok követének Nelsonnak segélyhez folyamodtak, azonban siker nélkül.

= A paraguayi csatáról írják, hogy oda a szövetségi csapatok megérkeztek, s legközelebb elhatározó ütközet fog történni.

= A párisi lapokban még mindig a legérdekesebb tárgy Devienne által a senatusconsultum felől tett előadás. A legtöbb lap elismeri annak világos szerkesztését. Feltűnő módon épen a „France” az, mely az ellen hevesen kikel. E lap azon szemrehányást teszi, hogy a tudósítás azon előbbeni kor szellemében van írva, a melyre a tudósító maga sajnálkozással tekint vissza, pedig az lett volna a feladata, hogy a reformokat átlegő szabadelvű szellemet ismerje el, s ajánlja a senatusnak. Szerint a 2-ik pont, mi a minister felelősség-

ről szól a helyett, hogy felvilágosítottatott volna, még nagyobb homályban burkolttatott. Végül azt jegyzi meg, hogy a tudósítás inkább az új állapotokban való megnyugvás, mint az abban helyezett bizalom hangján iratott.

Külfelék.

= Ruha teszi az embert. Ugy látszik e szójárás Amerikában is érvényben van. Washingtonban, mint az „Ind. Belg.” írja, a következő kaland igen nagy vidámságot keltett. A fehér ház konyhája az elnökne távolléte alatt nem szokott füstölögni. Grant legközelebb Walker ebédlőébe ment, hogy éhségét csilapítsa. Külön szobát kért, de a pincér ki az elnököt nem ismerte, s ruhájáról itélve legfeljebb is valami vasárnapi öltözöt munkásnak tartotta, megtagadta tőle a külön szobát, mondván, hogy a többi vendégekkel a közös étteremben is ebédelhet. Grant a közös szobában bizonyos magán okból ebédelni nem akarván, meghátrált, s a fehér házba vitetett egy más vendéglőből ebédet magának. Egy ur, ki Walkernél ebédel s az elnököt ismerte, kérdezte a pincért, tudja-e kit utasított el. „Nem” feleli a pincér, „s nem is igen van nagy kedvem megismerkedni vele.” — „Az elutasított vendég az egyesült államok elnöke volt.” „Lehetetlen! De nem tesz semmit, úgy kell neki, mért visel oly kopott ruhát, s mért jár gyalog?”

= Lucas meghalt. Az állatszeliidító Lucas, kinek szerencsétlen esetéről az oroszlan-kaliban, lapunkban is volt említés téve, a „Figaro” közlése szerint sebeibe csakugyan belehalt. A szerencsétlen 33 sebet kapott. Temetésén roppant néptömeg jelent meg.

= Velociped mint postakocsi. Ez új jármű Németországban Bergen és Celle közt már alkalmaztatik a postai közlekedésre. Ennek következtében azon ut, mely eddig 5 órát vett igénybe, jelenleg 4 óra alatt tétetik meg.

= Férfi Ubryk. Egy prágai lap szerint Zeidler apát a strahovi zárdafőnöke, a napokban helyeztette át a 71 éves Witehin Lőrincz atyát, a büzös és tisztátalan zárdai tömlőczből hol régóta bezárva volt, egy tisztább szobába. Az áthelyezés oka a nevezett lap szerint a zárdá megvizsgál-tásától való félelem volt, mely az apát urat néhány hétre Lőrincz atya helyére zárta.

= Sylwis William meghalt. Éjszak-Amerika socialdemokratiáját legközelebb nagy veszteség érte, a nevezett socialdemokrata kimulása által. Ő az egyesült államokban majdnem husz éven át vezére volt a nagy munkás mozgalomnak. Pittsburgban igen nagy szegénységben született, minden iskoláztatás nélkül nőtt fel, s vasöntő lett. Igen jó felfogása miatt társai titkárukká tették. Ekkor tanult írni és olvasni. Főigyekevése oda volt irányozva, hogy a munkások egyesülés által saját maguk legyenek a vállalkozók. Miután az első kísérlet, mit ez irányban tett sikerült, Pensylvaniában, Newyorkban s egész Canadaiig ilyen egyesületi vasöntődéket állított fel, melyek egymással mind összeköttetésben voltak, s mintegy 25,000 tagot számláltak; s mint Északamerika legkitünőbb munkás egyesülete voltak elismerve.

= A nemzetgazdasági congressus, mely ez idén sept. 1-től 4-ig Mainzban fog ülésezni, többi közt a szegény-ügygyel is behatón fog foglalkozni. — E tárgy referense Bömhert zürichi tanár Emminghaus karlsruhei tanárral és Lammers ural, a brémai kereskedelmi lap szerkesztőjével egyetemben néhány édeske javaslatot nyújtott be az állandó bizottsághoz; a javaslat következő foelveknek kimondására van irányozva: 1. A szegények segélyezésére általános emberi kötelesség, melyet az önkéntes magántevékenység szilárd szervezése által kell igyekezni teljesíteni. 2. Az államnak kötelessége az önkéntes és szerszerű szegényegélyezés akadályait a törvényhozás útján elhárítani, s ott, ahol a magánsegélyezés nem elegendő, kell rendőri intézkedéseket tenni. 3. Az e tárgyban törvény alaplául következő elvek ajánlatok: a) senkinek sincs joga a segélyezésre, ezért a segélyzési kényszer, azaz a kényszerjuttatások szedése megtiltandó; b) örködni kell a felett, hogy a segélyzés az egyes eset alapos megvizsgálása nélkül ne nyujtassék; c) a koldulás erőlyesen elfojtandó; d) tehetetlen szegények segélyzése nem teendő függővé bizonyos községi kapcsolattól; e) lehetetlen kell tenni oly alapítványok érvényesülését, melyek az ézszerű szegénysegélyzést vesélyeztetik, és azon kell lenni, hogy az ilyenmü határozományokat törvénytörvény megváltoztatni lehessen. . . Ezen elvek — azt mondhatni — teljesen a kor felvilágosult felfogásának színvonakán állnak, és ezen fontos kérdést, melyre nézve Anglia poor lawja eléggé eljlesztő kísérletnek tekinthető — a várt megoldáshoz bizonyosan közelebb fogják hozni.

= Egy életbiztosító társaság bukása. Angliában az „Albert” nevű nagy életbiztosító intézet bukása mondhatlan felindulást szült, olyat minőt annak idejében az Overend and Gurney-ház bukása előidézett. A társulatnak évenként 300,000 font sterling jövedelme volt s a biztosított összeg 8 millió fontra rugott. Mintegy 23,000 ember most egyszerre elveszti keserves megtakaritmányai, mikkel tehetetlen agg körükben éléhetésüket biztosítani remélték. . . .

= Az érző lángok alkalmazása. A világitásra használt gázlángnak, ha hoszukás alakban égnek, amint tudjuk azon tulajdonsága van, hogy a hangok iránt érzékenységgel bírnak. Milyhelyt azon szobában, melyben égnek, zaj támad, megkurtulnak. E tulajdonságot Barret egy oly műszerkezet construalására használta, amely igen gyakorlatilag alkalmazható. E szerkezet két függőlegesen álló rézpálcából áll, amelyek közül az egyiknek felső végén derék szögben egy ércszalag van, mely egymásra forrasztott arany, ezüst és platin lemezekből áll. Ez összetétel következtében e szalag, a meleg behatása folytán egyenlőtlenül terjed ki, s meggömbülve, egy platin pálcza hegyével érintkezik, mely a szalagtól egy centimetrynre a másik réz pálczára van alkalmazva. — Mindkét pálcza egy kis villanytelep sarkaiával van összekapcsolva, de amely a szoba egy távolabb eső részében fekszik. Mihelyt a telep el van zárva, a csengettyű megszólal. — „Meggyujtom az érző lángot,” mondja Barret, „mely rendszeren 25 centimeter távolságra ég az érclemeztől, aztán 10 meternyre távozom a lángtól, s fűtőlök; a láng tüstént felel, megkurtul és szélesebb lesz. E folytán az ércszalaggal érintkezik, ez mihelyt a láng érinti meggömbül, megérinti a platin pálcza végét, bejárja a villany-folyamot, s a csengettyű tüstént megszólal, valahányszor fűttenek.” Ezen módon a gyermek sirására a szülők a legegyszerűbb módon figyelmeztethetnek hálószobában; hasonló szerkezettel, csak hogy más lánggal a tolvaj által okozott zörejt, megkon-dítaná a láрма-harangot; — s a tengeren a víz hangvezetési képességet is belevonva a számításba, ködös időben meglehetne tudni valami hajó közeledtét, a kapitány szobájában alkalmazott csengettyű által.

Legujabb

Pest, aug. 30. A Karagyorgyevics pes a legfelsőbb törvényszéknél elintéztetett; Karagyorgyevics, Trifkovics és Stankovics a szerb fejedelem meggyilkolási kísérletének bünrészségégi gyanujával terhelteknek kimondattak; a herceg azonban kezesség mellett szabad lábra helyeztetik. Kezesek: Csernovics Péter és Földváry Lajos.

— Bécs, aug. 30. A delegatiók ma tartott együttes ülésében a triesti Lloyd jövedelmi adójának — az e társulatnak adott kormányi javadal-mazásba való beállítására a magyar delegatió határozata szerint, 64 szavazattal 34 ellen, elfogadattott; ugyancsak a dunai monitorok beszerzési költsége is, a magyar delegatió határozata szerint, 59 szavazattal 29 ellenében, elfogadattott. A magyar delegatusok egyhangulag szavaztak, és a néhány reichsrathi delegatus, ki a magyarokkal szavazott, döntötte el a szavazás eredményét.

Közzgazdaszat.

— Debreczen, aug. 31. Hetivásárunk népes volt, életet és élelmi czikket sokat hoztak, az árak köblönként: buza 7 ft 60 — 8 ft 40 kr, kétszeres 6 ft 40 kr, rozs 5 ft 20 — 40 kr, árpa 3 ft 90 — 4 ft 10 kr, zab 3 ft 20 — 30 kr, tengeri 5 ft 60kr, kenyér sok volt s a hétfői árnál lejjebb kelt, zöldségből eleget szállítottak s olesón kelt. Időjárás: hűvös, őszi és borult.

— Pest, aug. 30. Az idő nedves, tegnap és ma permeteg eső esett, a hőmérő + 22°, légsúlymérő 28°5". Buza 87 s-os 5 ft 32 kr; 85 s-os 4 ft 92 kr; rozs és árpa lentebb keltek mint utolsó tudósításunkban 10 krral. Kukorica 3 óra 2 ft 62 1/2 kr. a zab megtartotta árát.

— A bécsi statikai központi bizottság, mely mind eddig a legfelsőbb számvevőszék elnökségétől függött, october 1-től fogva kereskedelmi ministeriumnak fog alárendeltetni; (ugy mint a magyarországi statikai osztály.) A bécsiek ez újítástól sok jót remélnek; mi, megvalljuk, nem vagyunk ily optimisták és nem annyira az alárendeltség mivoltától, hanem a hivatal kello dotatiojától remélnénk nagyobb hatást; s ez áll nemcsak a bécsi, hanem a magyar statikai irodáról is, mely utóbbi legjobb igyekezete és discséretes fáradozása mellett sem képes az igényeknek megfelelni, mivel hiányzik a mozgó erő — a pénz.

